

Op 16 februari waren we bij Rob, die een inleiding hield over de Münsterländer Kiessandzug. Waarna we een recent door hem aangekochte zwerfsteencollectie uit Neuenkirchen konden bewonderen. De verkoper was iemand die 15 jaar vaak 2 maal in de week in de gelegenheid was om bij de machine te staan.

De grindzandrug is een smeltwatertunnel gevormd onder het landijs uit de Saale ijstijd, langs de rand van een dood ijslichaam waarlangs een voorstoot van een nieuw ijslob kwam. Krul schreef al in Haddorf wordt van alles gevonden, kristallijn materiaal uit het noorden, sedimentaire gesteentes uit het Zweden en Denemarken, maar ook veel lokale zwerfstenen. Rob besteedde veel aandacht uit het door het ijs opgenomen lokale materiaal, waarin ondermeer veel fraaie ammonieten voorkomen. Ze stammen uit diverse geologische tijdvakken, die toen dagzomend, door het ijs werden overreden.

Zo komt er bij Salzbergen een lias gebied voor, waaruit veel ammonieten stammen.

Zo'n 80 procent van de makrofossielen in het noordelijk deel van de grindzandrug komt uit de lias, de dogger en het onder-krijt van de lokaal 'Geschiebe'.

Haddorf is de meest noordelijke groeve, het cenomaan ligt er zuidelijk van.

Zo komt het dat we in Neuenkirchen wel cenomaankalken met de typerende inoceramussen vonden, maar in Haddorf niet.

Bij ammonieten in ijzerknollen wordt al snel aan het aptien gedacht, maar het oostelijk deel van het valangien kent een soort gelijke facies.

Vondsten die mij opvielen:

een tandplaat van de vis Phyllodus (eoceen) in een grote fosforietknol

een zandsteen uit het Barremien met een stukje steenkool, uitgespoeld

door de branding van de toenmalige zee, die tegen de Schafberg sloeg.

een ammoniet van de soort Zücherella zücheri, die vroeger in situ bij

Ochtrup werd gevonden. Door het ijs meegesleept naar Neuenkirchen.

een ammoniet van de soort Platylenticeras uit het valangien

een spons uit het albien van de soort Exanthesis

een gruis kalk van Ignaberga uit Zweden met kleine granietfragmentjes

De zwerfsteengroep is in het verleden menig keer naar de grindgroeves in de Kiessandzug geweest: Haddorf, Neuenkirchen, St. Arnold, Ahlintel en Grafenstein.

We hebben zelfs de collectie van de inmiddels helaas overleden Reinier Schäfer bewonderd. Kortom vele goede herinneringen en veel eigen vondsten.

Momenteel werkt al enige jaren de nieuwe groeve bij Haddorf, die wat noordelijker is gelegen dan de oude uit begin jaren 80.

Literatuur:

Einführung in die Geschiebeforschung door K.Hucke

Die Eiszeit in Nordwest-deutschland door K.Skupin, E.Speetzen en J.G.Zandstra

- Eiszeitliche Sedimentärgeschiebe, Fossilien aus dem Münsterländer Kiessandzug door de Sammlergemeinschaft Rheine-Enschede

Geologische zwerftochten door H.Krul

Geologischer Führer durch die Grafschaft Bentheim und angrenzende Gebiete door E.Kemper J.D.